

Ocene in poročila

Univerza v Ljubljani. Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev. Druga knjiga 1956—1966. Univerza v Ljubljani 1969. 684 + (I) str. 4^o.

Prva tovrstna publikacija je izšla 1929. leta in je bila zgodovinsko dokumentarna. Prinesla je razpravo o razvoju slovenske univerze od jezuitskega šolstva prek Ilirskih provinc, prizadevanj za najvišje slovensko učilišče v letu 1848 pa tja do leta 1918, ko so Slovenci z ustanovitvijo nove države pričakali uresničitev prizadevanj za svoj najvišji učni zavod. Imela je izrazito reprezentativen značaj, bila opremljena s slikami rektorjev in nekaterih inštitutov, s statistiko ip. Zaobsegla je okoli stopetdeset na njej delujočih znanstvenikov, bibliografija del pa je prinesla le odbrane enote sedemdesetih avtorjev.

Ko poročamo o novi, tretji knjigi tega prepotrebne in težko pričakovane dela, ne moremo mimo druge izdaje iz leta 1957, ki ima isti naslov in podnaslov kot sedanja ter je začetnica na desetletja načrtovane kontinuande o slovenski univerzi. Izdajo je uredil uredniški odbor s prof. dr. Franom Zwittrom na čelu, sestavljali so ga še predstojniki posameznih fakultet, ki so bili njegovi neposredni sodelavci, bibliografski in tehnični urednik pa je bil prof. Janez Logar. Upoštevani so bili aktivni učitelji, sodelavci univerze in fakultet ter dveh, v njen sestav spadajočih ustanov, žal pa je bilo opuščeno navajanje podatkov za tiste člane univerze, ki so bili pred letom 1955/56 upokojeni ali pa so umrli. Kljub temu najdemo zbranih 506 imen, od rednega in izred-

nega profesorja, docenta, predavatelja, sodelavca in asistenta, ki so pedagoško ali znanstveno delovali v oddelkih Prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete, Pravno-ekonomske, Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, Tehniške fakultete in Medicinske fakultete. Vključena sta tudi Narodna in univerzitetna knjižnica ter Inštitut za narodnostna vprašanja. Da ima tako resna izdaja imensko kazalo, je samo po sebi razumljivo. Posameznik je bil predstavljen s kratkim, najvažnejše podatke vsebujočim življenjepisom (rojstni podatki, potek izobraževanja, strokovna usposobljenost) ter njegovim publicističnim delom. Bibliografija ni bila razporejena kronološko, temveč po zunanjih oziroma vsebinskih vidikih: A. Znanstvene in strokovne publikacije (knjige, učbeniki, članki, recenzije, prikazi); B. Poljudnoznanstvene publikacije (z enako razčlenitvijo); C. Druge publikacije in dela zunaj stroke. Tam, kjer je šlo za izvedena konstrukcijska ali arhitektonska dela, so leta nadomestila bibliografijo. Že takrat je zbornik prinesel za pregled slovenske v tujini afirmirane znanosti prijetno novost: prvi in doslej edini je v takem obsegu zabeležil dela slovenskih avtorjev, tiskana v tujih državah, publikacijah in jezikih ter upošteval tudi dela, ki so bila še v tisku.

Namenoma smo se zadržali pri prvi knjigi, ker je nova, za desetletje 1956—1966, njeno nadaljevanje. Uredil jo je uredniški odbor pod glavnim uredništvom rektorja Romana Modica ter pod bibliografskim in tehničnim uredništvom Janeza Logarja. Urejena je po istih vidikih: v okviru posamez-

nih fakultet navaja vse redne in izredne profesorje, docente itn. do asistentov. Spremembe so le v tem, da imamo tokrat opraviti z decentraliziranim sistemom fakultetne ureditve. Zbornik iz leta 1957 npr. govori še o združenih Prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteti in kaže njeno raznolikost s toliko nadrobnejšo razčlenitvijo na oddelke, v novi izdaji pa je upoštevana takole reorganizirana univerza: filozofska fakulteta, pravna, ekonomska, fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, fakulteta za elektrotehniko, fakulteta za strojništvo, medicinska fakulteta in končno biotehniška fakulteta. Priključeni so Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi, Inštitut za geografijo ter Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. To so ustanove, ki delujejo v sklopu univerze, vendar se samostojno financirajo. Nova izdaja ne ponavlja bio- in bibliografskih podatkov, temveč se sklicuje na prvo knjigo. Navaja vse univerzitetne sodelavce, ki jih je prinesla prva knjiga in ki še delujejo na ustanovi; vse one iz prve knjige, ki so medtem umrli, bili upokojeni ali se zaposlili drugje; vse tiste, ki so prišli na novo, a so univerzo spet zapustili, tako da so podatki za prvi dve skupini do 1966 samo dopolnjeni, tretja skupina pa je v celoti nova. S tem smo zopet dobili dragocen priročnik za vse, ki se zanimajo za delo slovenske univerze, posebej nenadomestljiv pa je za tiste, ki iščejo biografske in bibliografske podatke o njenih sodelavcih, zlasti odkar je univerza leta 1964 prenehala z ustaljeno obliko Objav. Objave univerze so redno prinašale ne samo omenjeno gradivo za novodošle in novoimenovane sodelavce, ampak tudi strokovna mnenja.

Bibliografski podatki se navezujejo na leto 1956. Četudi smo mnenja, da je dobro imeti zbranih čim več navedkov na enem mestu, nekoliko moti nedoslednost pri tistih sodelavcih univerze, ki so razvezali svoj delovni odnos z njo; pri nekaterih namreč sega bibliografija do zaključka

redakcije, pri drugih pa preneha z njihovim odhodom z univerze. Nedvomno je strožji in pravilnejši drugi vidik; če pa zagovarjamo vidik za beležbe, potem bi bilo bolje, ko bi bil izpeljan pri vseh enako dosledno. Bio- in bibliografske podatke so prispevali prizadeti člani sami; škoda, da je v nekaterih primerih primanjkovala pri navajanju letnic in naslovov kritičnost do lastnega spomina. Večja natančnost v tem pogledu bi izdaji dala še večjo vrednost, kajti redakcija se spričo časovne stiske ni mogla spuščati v dosledno preverjanje. Za kaj takega bi potrebovala odločno več časa in cel aparat preverjevalcev, pa še bi uspela ugotoviti napake le v domačih citatih, medtem ko bi inozemskim morala še vedno — verjeti. Ob biografijah oziroma smrtnih datumih se vprašujemo, zakaj je dosledno izpuščen kraj. Ali je to res vedno Ljubljana?

Če bežno primerjamo obseg obeh knjig, ugotovimo, da je druga knjiga narasla za okrog 150 strani oziroma od 506 imen na 979 imen; da je npr. filozofska fakulteta leta 1957 obsegala 58 strani s 64 imeni, sedaj 96 strani in 138 imen. To več ko podvojeno število univerzitetnih sodelavcev skriva v sebi sicer precejšnje število članov iz leta 1957, ki še delujejo, so bili upokojeni ali so umrli. Kljub temu bi ugotovili, da je na vseh fakultetah zaznaven precejšen porast kadra, predvsem asistentskega, kjer gre primat biotehniški, medicinski, matematični in filozofski fakulteti. Vredno bi bilo izvesti primerjavo porasta, vendar to sega čez okvir naše poročila; s tem se bo ukvarjal pišec zgodovine slovenskega visokega šolstva, znanosti in kulture.

Nadaljevanje izdaje bio-bibliografij Univerza v Ljubljani je nadvse zaslužno in potrebno dejanje, ki bo ugodno sprejeto doma in v tujini. Prav bi bilo, ko bi se ustalilo kot redna edicija vsaj na vsakih deset let. Izdajateljici in uredniškemu odboru smo hvaležni, da sta z njim zapolnila vrzel in nam podala prenovljeno in pomla-

jeno podobo slovenske Almae matris. Zelo obžalujemo, da nimamo česa podobnega tudi za druge znanstveno pedagoške ustanove, ki ne delujejo v sklopu univerze, so pa podobno usmerjene. Omenimo naj samo Akademijo za glasbo, Akademijo upodabljalajočih umetnosti, Akademijo za film, gledališče in režijo, Inštitut za elektrogospodarstvo, Inštitut za elektrovezde, Vodogradbeni inštitut, končno oddelke visokega šolstva v Mariboru itd. Obžalovati je, da ne premoremo biobibliografske bilance vse slovenske znanosti. Ali ne bi kazalo spodbuditi tudi druge znanstveno pedagoške ustanove, akademije in inštitute, delujoče zunaj univerze, da bi se odločile za izdajo podobne publikacije?

Nada Prašelj

Marko Aljančič in Primož Schauer: Proteus. Kazalo. Letniki I—XXX. Ljubljana, Prirodoslovno društvo Slovenije 1968. 91 str. 8^o.

Poljudni naravoslovni mesečnik Proteus je izdal ob koncu svojega tridesetega letnika skupno kazalo, ki sta ga sestavila univ. asistent Marko Aljančič in docent dr. Primož Schauer. Gradivo sta razdelila v 22 strok oziroma skupin, prvo stroko (biologijo) pa še v 7 podskupin. Popis je razdeljen po abecednem redu piscev v okviru posameznih skupin in podskupin za vsak letnik posebej, na kraju pa je dodano še imensko kazalo. Kazalo ima za uvod napotek »O kazalu in njegovi uporabi«, ki sta ga napisala sestavjalca, ter zgoščeno zgodovino časopisa »Trideset let Proteusa«, ki jo je napisal njegov dolgoletni urednik in sodelavec dr. Lavo Čermelj. Iz nje izvemo, da sega misel o izdajanju slovenskega poljudnoznanstvega naravoslovnega časopisa že v leto 1918. Takrat je to idejo sprožila Tiskovna zadruga v Ljubljani; določen je bil že naslov »Priroda« in tudi urednik dr. Pavel Grošelj. Vendar tedaj do uresničitve ni prišlo. Sele na pobudo Prirodoslovne sekcije Muzej-

skega društva za Kranjsko, iz katere je pozneje nastalo Prirodoslovno društvo Slovenije, smo dobili Slovenci svoj poljudnoznanstvi naravoslovni mesečnik z naslovom Proteus. Prva številka je izšla oktobra 1933, njen prvi urednik pa je bil dr. Pavel Grošelj. Proteus je imel pred zadnjo vojno približno 2000 naročnikov, kar dokazuje, da je bilo pri nas že tedaj izredno zanimanje za razvoj naravoslovnih ved. Med drugo svetovno vojno se je dosledno držal kulturnega molka, saj je takoj v letu 1941 s prvo številko osmega letnika začasno prenehal. Jeseni 1945—46 je ponovno izšel in nadaljeval osmi letnik, ki je bil leta 1941 zaradi izrednih razmer prekinjen. Takrat je bila tudi ponatisnjena prva številka iz leta 1941. Proteus je po vojni kljub težavam z dobavo papirja in stalnemu naraščanju cen tiskarskim storitvam vzdržal ter ima danes okrog 8000 naročnikov.

Sestavjalca sta navedla na naslovni strani — kakor tudi v notranji razdelitvi — samo letnike I—XXX, ne da bi jim dodala letnic ali jih vsaj nadomestila z' njimi, kar bi bilo vsekakor boljše. To je precejšnja pomanjkljivost, ker s samimi letniki ne moremo točno ugotoviti, kdaj je Proteus začel izhajati, niti kako je izhajal. Površno odštevanje letnikov nas lahko privede do napačnega sklepa, da je prvo leto izhajanja 1934 in ne 1933-34. To zlasti, ker je na kazalu prvega letnika za čas izhajanja pomotoma označena letnica 1934. Da pa je Proteus pričel izhajati že jeseni 1933, lahko razvidimo v kazalu le iz Čermeljevega uvoda ali iz originalnih ovitkov, če jih imamo. Tudi ni nikjer pojasnjeno, da je izhajal Proteus v letih 1936—1938 v koledarskem in ne šolskem letu, kot je to običajno. Vse te nadrobnosti, ki so pomembne za ugotavljanje izhajanja kakega časopisa, pa z navedbo samih letnikov niso razvidne. Naj ob tej priliki poudarim še pomembnost originalnih ovitkov. Ti imajo po navadi več bibliografskih podatkov kot sam časopis in velja to tudi za predvojni Pro-